

Gelukkig ben je als je nederig van hart bent

Bijbelstudies over Jezus' gelukwensen in de Bergrede (1)

Lees de Gelukwensen van Jezus door (Matteüs 5,3-12) en leer ze uit je hoofd.

Arm en Rijk | “Gelukkig wie nederig van hart zijn, want voor hen is het koninkrijk van de hemel.” (Matteüs 5,3) De eerste gelukwens spreekt over de mensen die ‘nederig van hart’ zijn. Het is nuttig de Griekse uitdrukking even letterlijk te horen: ‘arm van geest’. Denk aan de tegenstelling tussen arm en rijk. Wie veel tijd en geld heeft, kan veel zelf voor elkaar krijgen. Of door anderen laten doen, je kunt het namelijk gewoon betalen. Wie arm is, kan dat niet. Dan ben je afhankelijk van de vriendelijkheid van mensen die er niets voor terug hoeven (denk aan de woorden van Jezus in Lukas 14,12-14 over een feest geven voor de armen).

Houding | Het is niet voor niets dat deze gelukwens voorop staat in de rij. Het gaat erom dat je weet wat het is om genadig geholpen te worden – in de eerste plaats door God. Dat maakt je geschikt om het rijk van God te ontdekken. Het gaat hier dus niet over al of niet assertief zijn in het leven. Ook maakt het niet uit of je veel of weinig geld per maand hebt te besteden. Het punt is: ben je bereid jezelf te vernederen voor je Schepper en te erkennen dat je levensgeluk te vinden is bij Hem alleen? Zoals de profeet Jesaja al zei: “Dit zegt hij die hoog is en verheven, die troont in eeuwigheid – heilig is zijn naam: In hoogheid en heiligheid zal ik tronen *met hen die verslagen en onaanzienlijk* zijn, opdat de onaanzienlijke geest herleeft, opdat het verslagen hart tot leven komt.” (Jesaja 57,15, zie ook 66,2)

Vragen en citaten voor de bespreking

1. Jezus voorloper, Johannes de Doper, sprak geen gelukwensen uit aan de mensen. Hij kwam met dreigende taal: “Adderengebloed, wie heeft jullie wijsgemaakt dat je veilig bent voor het komende oordeel?” (Matteüs 3,7 en verder). Jezus opent zijn eerste grote rede op een andere toon, met gelukwensen. Kun je dat verschil verklaren?
2. Bespreek het volgende citaat van Paus Benedictus XVI: “De zaligsprekingen zijn de realisering van kruis en opstanding in het leven van de leerling. Maar ze gelden voor de leerling, omdat ze eerst en oorspronkelijk in Christus werkelijkheid zijn geworden.” (*Jezus van Nazareth* deel 1, Tielt: Lannoo, 2007 89)
3. Kun je een voorbeeld noemen uit het leven van Jezus dat hij ‘arm van geest/nederig van hart’ was? Kun je het aanwijzen bij enkele ‘grote’ Bijbelse namen: Abraham, Mozes, David, Petrus of Paulus? Heb je in je eigen leven mensen ontmoet die aan dit profiel voldeden? Weet je hoe zij zo geworden zijn?
4. Bespreek deze stelling: als je je niet kunt schikken naar een ander, ben je niet nederig van hart en ken je Christus niet echt (zie bijvoorbeeld Efeze 5,21)
5. Bespreek met elkaar hoe je elkaar kunt helpen om aan dit te worden. Hoe helpt het als je weet dat het ‘koninkrijk van God’ je als loon in het vooruitzicht wordt gesteld?

6. Naar aanleiding van een korte video kun je doorspreken met elkaar over nederigheid en assertiviteit. <https://youtu.be/IXKeaf8iepE> of kijk op <https://www.simonvanderlugt.nl/de-gelukwensen-van-jezus/>

Om verder te lezen:

In het laatste Bijbelboek Openbaring staan ook een serie gelukwensen: 1,3; 14,13; 16,15; 19,9; 20,6 en 22,14. Ga eens na wie deze gelukwensen uitspreekt en vergelijk ze met de serie uit de Bergrede.

Het tegenovergestelde van ‘Gelukkig wie...!’ is de Bijbelse uitspraak: ‘Wee jullie...!’ In hoofdstuk 23 van Matteüs’ boek heeft de Heer zo’n serie uitroepen die getuigen van ontzetting, schrik en waarschuwing. Vergelijk het profiel van de Geluk-mensen met dat van de Wee-mensen.

Gerard Rothuizen (1926-1988, predikant en theoloog) schreef een mooi boekje over de Bergrede en daar vond ik dit citaat: “Wij zullen in de eerste plaats wat moeten zijn. Wat dan? Daarover laat de bergrede ons niet in het ongewisse.; arm van geest, treurig, zachtmoedig, hongerig en dorstig naar gerechtigheid, barmhartig, rein van hart, vreedstichter en vervolgd (Matth. 5 : 3-10). Eerst als wij zo zijn, hebben wij recht om wat te doen en te zeggen. Eerst dan zijn wij efficiënt en veelzeggend. Dit alles heeft Paulus prachtig samengevat in een enkele zin: ‘Uw vriendelijkheid zij alle mensen bekend. De Heer is nabij.’ (Philipp 4:5).” (G. Th. Rothuizen, *De hand aan de ploeg: Klein commentaar op de Bergrede*, Aalten: De Graafschap, [1960],13)